

СЕКЦІЯ 5. БЕЗПЕКА ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

*Щербіна О. С., канд. екон. наук, доцент
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
м. Вінниця*

ІНФОРМАЦІЙНИЙ АСПЕКТ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Зовнішньоекономічна безпека підприємств є невід'ємною складовою як міжнародної, так і національної безпеки країни, яка відображає стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів для запобігання загрозам і забезпечення стабільного функціонування підприємства як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Загалом, економічну безпеку зовнішньоекономічної діяльності підприємства треба розглядати як особливий стан системи, яке забезпечує захищеність її елементів і зв'язків від деструктивного впливу внутрішніх та зовнішніх чинників держави і країни-реципієнта.

За твердженням провідних вітчизняних і зарубіжних вчених, їх деструктивний вплив загострюється в умовах сучасних глобальних трансформацій світового господарства. Тому безпека зовнішньоекономічної діяльності як складова будь-якого підприємства, яке виходить на міжнародні ринки і знаходиться під впливом міжнародної конкуренції і глобальних диспропорцій у розвитку світової економіки стає фундаментальним елементом в системі забезпечення його глобальної конкурентоспроможності.

Головна проблема забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства полягає в управлінні ризиками та мінімізації загроз і нівелюванні впливу зовнішніх деструктивних факторів, настання яких прямо не залежить від зусиль підприємств.

Управління економічною безпекою зовнішньоекономічної діяльності – це можливість суб'єкта нейтралізувати частково або повністю небезпечні внутрішні і зовнішні дії за допомогою важелів наявного або вдосконаленого механізму, або спеціально додатково залученими для цього ресурсами. У більш широкому сенсі – це здатність суб'єкта забезпечувати позитивне сальдо в зростаючому зовнішньоекономічному обороті з метою економічного зростання галузей, стабільності внутрішнього і зовнішнього ринків, захисту інтересів вітчизняного товаровиробника та експортно-імпортних структур, незалежно від масштабу, часу або характеру, а також глибини і сили негативних дій зовнішніх або внутрішніх чинників, які нейтралізують економічним механізмом, а також у випадках необхідності – за допомогою залучення додаткових ресурсів.

Важливим фактором управління економічною безпекою зовнішньоекономічної діяльності є резервні ресурси. Це обов'язковий атрибут економічної безпеки. Правда, створення їх обумовлює виключення оборотних коштів і зниження ефективності експортно-імпортних операцій.

Управління економічною безпекою у сфері зовнішньоекономічної діяльності може бути реалізовано тільки за умови пошуку неординарних рішень щодо досконального рішення проблем, обґрунтованого співвідношення між експортом та імпортом товарів. Під обґрунтованим співвідношенням розуміють такий етап зовнішньоекономічної діяльності, при якому забезпечуються нормальні умови функціонування експортно-імпортних операцій та їх розвиток. Для забезпечення обґрунтованого співвідношення потрібно мати стабільну фінансово-кредитну і грошову системи, а також можливість надати фінансову підтримку товаровиробникам, експортерам та імпортерам у разі виникнення на світовому ринку гострих дестабілізаційних процесів. Розбалансування співвідношення може завдати економічній шкоди і послабити безпеку у зовнішньоекономічній діяльності.

Особливостями управління економічною безпекою зовнішньоекономічної діяльності є чутливість і вразливість. Чутливість може бути ослаблена шляхом зниження або обмеження

залежності внутрішнього ринку від зовнішньоекономічних чинників. Уразливість обумовлює інший підхід, а саме здійснення превентивних заходів щодо зниження або повного усунення негативного ефекту, який є наслідком руйнівних процесів.

Для зовнішньоекономічної діяльності особливе значення мають політичні, правові, культурні, природно-географічні фактори, які притаманні зовнішнім ринкам, однак, зважаючи на те, що їхній вплив є опосередкованим і здійснюється через окремі носії загроз, їх облік системою управління економічною безпекою зовнішньоекономічної діяльності підприємства здійснюється відповідними носіями загроз, які за національною приналежністю відповідають кільком країнам.

У теорії і практиці управління виділяють такі методи управління: економічні – ґрунтуються на реалізації вимог економічних законів; організаційно-правові – передбачають кошти юридичного впливу на відносини людей у виробництві; соціально-психологічні – засновані на мотиваційному впливі на учасників виробництва.

Отже, для підприємств, які працюють у напрямі зовнішньоекономічної діяльності, важливими є всі три методи управління. Варто зазначити, що найефективнішим є метод соціально-психологічного впливу, адже саме цей метод використовується для підвищення трудової активності працівників, які є найважливішими для ефективної і стабільної роботи підприємства.

Починаючи свою діяльність у напрямі зовнішньоекономічної діяльності, керівництво підприємства визначає основні принципи управління, які є першочерговими правилами його діяльності. Ці принципи дають можливість визначати основні цілі діяльності та завдання з їх досягнення, яке вимагає від підприємства виконання однієї з його управлінських функцій – функції прогнозування. Першочерговим завданням функції прогнозування є визначення внутрішніх і зовнішніх перспектив розвитку підприємства, сильних і слабких сторін організації, прогноз зміни кон'юнктури ринків, з якими вже відбувається зовнішньоекономічна діяльність, або тільки планується, аналіз можливостей і перспектив формування портфеля варіантів зовнішньоекономічної діяльності, встановлення потенційних і бажаних результатів діяльності і визначення шляхів їх досягнення. Прогнозування має пряме взаємовідношення з такими функціями управління, як організація, мотивація і контроль, тобто може впливати на загальноекономічну стратегію розвитку підприємства, якщо це є необхідним.

Розвиток зовнішньоекономічної діяльності для підприємств України є життєво необхідним, однак переслідується великою кількістю небезпек і ризиків, які можуть порушити стан їхньої економічної безпеки, який і без того на підприємствах України є вкрай низьким. Саме тому керівництво підприємства має ретельно визначити доцільність проведення зовнішньоекономічної діяльності на їхньому підприємстві шляхом прийняття обґрунтованих управлінських рішень, які б сприяли ефективній діяльності підприємств.

Як відомо, однією з основних цілей діяльності підприємств є лідерство на ринку. Однак діяльність підприємства в напрямі зовнішньоекономічної діяльності є досить складною справою і перед прийняттям управлінського рішення вимагає ретельного аналізу наявних можливостей підприємства і проведення попередньої оцінки стану економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства, і вже на основі отриманих значень можливо приймати рішення про вибір варіантів міжнародної діяльності на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Небава М. І., Міронова Ю. В. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2017. 73 с.
2. Гавловська Н. І. Економічна безпека зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств: автореферат дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.04 – економіка та упр. під-ми (за видами екон. діяльності). Херсон, 2017. 37 с.

